

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till landskapslag om Ålands självstyrelsedag.

I en motion till landstinget den 8 november 1971, mot. nr 2/1971-72, väcktes förslaget att 1 § landskapslagen den 30 mars 1955 om Ålands flaggas dag (6/55) skulle få följande lydelse: "Den 9 juni som firas till åminnelse av självstyrelsens tillkomst (självstyrelsedagen) skall högtidlighållas såsom Ålands flaggas dag."

Efter att ha framhållit det angelägna i att fira den 9 juni som landskapets självstyrelsedag motiverade motionärerna förslaget till lagändringen med att "Enligt nu gällande bestämmelser skall den sista söndagen i april firas som Ålands flaggas dag. Medan bibehållandet av Ålands flaggas dag är en självklar sak, synes den allmänna uppfattningen numera vara den att flaggans dag lämpligen kunde firas samtidigt med självstyrelsedagen den 9 juni, varigenom en bättre koncentration och större tyngd över självstyrelsehögtiderna kunde ernås. Även detta motiverar ett officiellt stadfästande av självstyrelsedagen på det sätt vi föreslagit. Detta allra helst en allmän flaggning på ett naturligt sätt anknyter till självstyrelsedagens firande".

Förutom en ändrad lydelse av första paragrafen i flagglagen föreslogs i motionen även "att Landstinget hos landskapsstyrelsen hemställer att denna till Landstinget i brådskande ordning måtte inkomma med förslag till landskapslag om firande av en självstyrelsedag".

Lagutskottet omfattade helt motionärernas förslag. Utskottet anförde: "Före antagandet av landskapslagen om Ålands flaggas dag i slutet av år 1954 diskuterades grundligt frågan om vilken dag som skulle firas på detta sätt inom landskapet. Att sista söndagen i april månad kom att bli landstingets beslut var enligt utskottets mening icke lyckat. Huvudmotiven var då att dagen borde infalla under skolornas arbetstid. Då dagen icke infaller på bestämt datum varje år och icke heller har någon förankring i självstyrelsens tillblivelsehistoria, har landskapets inbyggare icke den känsla för dagens helgd som önskvärt vore. De arrangemang som under de gångna åren vidtagits för att högtidlighålla dagen har rönt ett vikande intresse. Utskottet anser därför att det vore lämpligare att fira en landskapets självstyrelsedag den 9 juni, vilket datum med skäl kan betraktas som självstyrelsens födelsedag."

I stora utskottet fann lagmotionen däremot inget gehör. Utskottet anförde: "Helt allmänt bör man kunna fordra oerhört starka motiv för att flytta Ålands flaggas dag från den hittills lagfästa sista söndagen i april, en dag som redan vunnit hävd i ålänningarnas uppslutning kring sin nationella symbol". Utskottet framhöll vidare att det inte på något sätt utretts att den allmänna uppfattningen, till vilken hänvisades i motionen, skulle stöda ett sammanförande av självstyrelsedagen och Ålands flaggas dag till den 9 juni. Utskottet föreslog därför lagmotionens förkastande, men omfattade motionens hemställningskläm och föreslog "att Landstinget måtte hemställa hos landskapsstyrelsen om förslag till landskapslag om firande av Ålands självstyrelsedag".

Landstinget omfattade stora utskottets förslag.

Liksom landstinget finner även landskapsstyrelsen att den 9 juni bör högtidlighållas som landskapets självstyrelsedag till åminnelse av landstingets första plenum den 9 juni 1922. Avsikten med att fira en självstyrelsedag är att samla ålänningarnas tankar kring värdet av självstyrelsen. För att dagen skall få en fast förankring i folkmedvetandet bör den avvika från andra dagar och högtidlighållas på ett särskilt sätt. I lagutskottets betänkande anfördes härom: "Vid beredningen av nödig lagändring i detta avseende förutsätter utskottet att landskapsstyrelsen överväger, huruvida det inom ramen för landskapets lagstiftningsbehörighet finns förutsättningar för sådana lagstiftningsåtgärder, att det vore möjligt att på ett särskilt sätt högtidlighålla självstyrelsedagen. Bestämmelser i den utsträckning, som är gällande för självständighetsdagen, torde icke i alla avseenden vara möjliga, men landskapet har onekligen möjlighet att införa vissa likartade bestämmelser för självstyrelsedagens firande i landskapet".

I lagförslaget har landskapsstyrelsen följt lagutskottets rekommendation. Självständighetsdagen är ju en allmän fridag. Enligt 11 § 2 mom. 9 punkten jämförd med 13 § 1 mom. 6 punkten självstyrelselagen faller det dock icke inom landskapets lagstiftningsbehörighet att förordna att arbetena allmänt skall inställas på självstyrelsedagen. Däremot kan landstinget naturligtvis lagstifta om att landskapets tjänstemän och arbetstagare skall vara lediga under självstyrelsedagen. Detsamma ^{förde} gälla för kommunernas tjänstemän och arbetstagare. Detta följer av 13 § 1 mom. 3 punkten självstyrelselagen. Landskapsstyrelsen föreslår därför att nämnda tjänstemän och

arbetstagare skall vara lediga under självstyrelsedagen samt att åt dem för denna dag skall betalas lön enligt samma grunder som gäller för självständighetsdagen. För arbete på självstyrelsedagen skall utgå förhöjd lön på samma sätt som för arbete på söndag.

Enligt 13 § 1 mom. 6 punkten självstyrelselagen tillkommer landskapet lagstiftningsbehörighet vad gäller bl.a. "tiden för öppenhållande av handels- och andra rörelser samt affärskontor". Av självstyrelsedagens karaktär följer att butiker och andra dylika rörelser bör vara stängda den dagen. Minuthandelns affärstid regleras i landskapslagen den 16 april 1970 om minuthandelns affärstid (10/70). Landskapsstyrelsen föreslår nu i lagförslaget 4 § med avvikelse från vad i nämnda landskapslag är stadgat, att yrkesmässig minuthandel icke får bedrivas under självstyrelsedagen. Förbudet skulle dock icke gälla t.ex. apotek, kiosk- och därmed jämförlig handel samt marknads- och torghandel. Köpmannaföreningen och Handelslagsdistriktet har hörts och ställer sig positiva till förslaget. Landskapsstyrelsen föreslår även att övriga handelsrörelser och rörelser, som betjänar allmänheten, skall vara stängda under självstyrelsedagen.

I lagförslaget ingår slutligen ett stadgande som påbjuder flaggning under självstyrelsedagen.

Med hänvisning till det anförda förelägges Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g om Ålands självstyrelsedag.

I enlighet med Landstingets beslut stadgas:

1 §.

Till åminnelse av Ålands landstings första sammanträde skall den nionde juni högtidlighållas såsom Ålands självstyrelsedag.

Självstyrelsedagen omfattar det dygn som börjar klockan tjugufyra natten till sagda dag.

2 §.

Infaller självstyrelsedagen på vardag, skall arbetena i landskapets och kommunernas ämbetsverk, skolor och andra inrättningar samt på landskapsstyrelsen och kommunerna underlydande arbetsplatser inställas på samma sätt som på söndag.

- 4 -

Oavsett arbetenas inställande skall åt i 1 mom. avsedda arbetstagare för självstyrelsedagen, om den annars hade varit arbetsdag, erläggas lön enligt samma grunder som gäller för självständighetsdagen.

Vid tillämpning av 45 § 1 mom. landskapslagen den 10 maj 1973 om landskapet Ålands centrala ämbetsverk (25/73) skall självstyrelsedagen räknas som arbetsdag.

3 §.

Tjänsteman eller arbetstagare i landskapets eller kommuns tjänst, som utför arbete under självstyrelsedagen, är berättigad till förhöjd lön såsom för arbete på söndag.

4 §.

Med avvikelse från vad i landskapslagen den 16 april 1970 om minuthandelns affärstid (10/70) är stadgat, får yrkesmässig minuthandel icke bedrivas under självstyrelsedagen. Likaså skall övriga handels- och andra rörelser, som betjänar allmänheten, ~~samt affärs-~~ ~~konto~~ vara stängda under självstyrelsedagen.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller icke i 6 § landskapslagen om minuthandelns affärstid stadgade rörelser.

5 §.

Under självstyrelsedagen skall på byggnad, som inrymmer landskapets ämbetsverk, skolor och andra inrättningar samt kommunala ämbetsverk, skolor och andra inrättningar eller på dominerande plats invid sådan byggnad, hissas landskapet Ålands flagga.

Ligger landskapet tillhörigt eller i landskapet hemmahörande fartyg under självstyrelsedagen vid kaj eller för ankar och är det *elä* utrustat för trafik, skall på fartyget anordnas högtidsflaggning enligt internationellt bruk.

6 §.

Den som bryter mot stadgandet i 4 § straffes med böter.

7 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1974.

Mariehamn, den 23 november 1973.

På landskapsstyrelsens vägnar:

M.A.N T R Å D

Lagberedningssekreterare

Alarik Häggblom
Alarik Häggblom

Ulf Andersson
Ulf Andersson